

בסלחנות רחמנית, הגבילו את בטרוננו העצמי בצעד-ענק. הוא החל פתח כל שיחה עם רבים במלים: "אני ייגאל מוסינזון" חיוני רגיל היה לראות את ייגאל מתערב בקהל יודים בהצגת חסמבה, אומר בחשיבות רבה: "אני ייגאל מוסינזון הסופר" ונוטל כמעט בכוח מן הילדים הנבוכים את ספריהם, כדי לחתום עליהם.

אולם בחסון גברי זה לא חדר ללבו ענימה. כאו כן עתה היה זקוק לעידוד מתמיד בצורת הערצתן של בנות חרשות, שהתחלפו בקצב מסחרר. המשק בבית-שערים, שנוהל בידי אשתו השניה, כמעט נשכח. ייגאל ישב בעיר, הסתובב בחוגי הבהימה, התיידד עם בעלי-השררה. מאות נערות צעירות, רובן בגיל 17 או 18, זכו לכך שהגבר הור, המתחיל להקריח, נישא אליהן, הושיט את ידו בעלת האצבעות הכסופות-קמעה, ורעם לעומתן בקול גברי עמוק: "שלום. אני ייגאל מוסינזון. מה שמך?"

סיטרה עתונאית ידועה, שביקשה להיפגש עם מוסינזון לצורך הררכה דרמטית. "ניגשתי לדירתו. הדלת היתה פתוחה קצת, וקול עמוק הזמיני להיכנס. בפנים מצאתי את ייגאל מוסינזון רובץ על השטיח, עסוף בגלימה אקזוטית, ראשו שעון על זרועו בהבעה רבת-חשיבות. הבינותי שלא יכול היה לקום ולפתוח את הדלת, כדי לא לקלקל את הרושם האדיר..."

בשיא תקופה זו קרה משהו שהפתיע רבים: ייגאל מוסינזון התגייס למשטרה בדרגת עוזר-מפקח-מחוזי (שלושה כוכבים), דרגה אשר שוטרים חתיקים מגיעים אליה רק אחרי שנים ארוכות של שרות. יחזקאל סרר הפסיק בידיו את תפקיד קצין-העתונות במטה הארצי. הוא מילא אותו בנאמנות — במידה שיכול היה להקדיש לו את זמנו. לרוע המזל, קשה היה להשיגו. לעתים קרובות מאוד היסוסו העתונאים בקהנתו, אך ללא הצלחה, את הקצין.

מדוע התגייס ייגאל, שאז כבר היה סופר ידוע, לתפקיד זה? היתרונות היו גלויים לעין: מכונת שנמסרה לרשותו, משכורת קבועה שלא הפריעה לו להקדיש את עיקר זמנו לכתיבת ספרי חסמבה ודרך גבר, הכנת ההצגות קובלן ואלדוראדו בעזרת המשטרה. אך המשטרה לא הסתפקה בכך: היא החרימה למענו ומסרה לו בחינם חדר ברחוב זמנהוף מס' 22, אותו מסר ייגאל כעבור שנים לדיירי אחר, תמורת דמי-מפתח של 2000 ל"י. הסלפון, שהותקן על-חשבון המשטרה, נשאר בדירה עוד שנתיים אחרי שייגאל הפסיק להיות קצין-המשטרה. ממשלת ישראל הוציאה בשמחה את כספי משלם-המסים כדי לכסות את החשבונות השוטפים של הטלפון של הקצין-לשעבר.

אולם את מעשהו הגאוני ביותר ביצע מוסינזון אחרי שעזב את המשטרה ורצה לנסוע לאמריקה. הוא היה חוזר אמונה שמסריטי הוליבורד יקפצו על מחזותיו המהוללים, אותם

האב, הבן ורוח הקודש

שתי תמונות אלה מראות את ייגאל מוסינזון בחברת בני משפחת בן-גוריון. התמונה משמאל מראה את הסופר עם עמוט בן-גוריון, ידידו הקרוב, אותו הוא

השתה, בצניעות רבה, למחזותיו העיקריים של ויליאם שקספיר. אולם היה דרוש כסף לנסיעה, וכסף לא היה.

זמן קצר אחרי נסיעתו של מוסינזון לאמריקה פשטה בארץ שמועה מעציבה. מסה לאוזן עבר בכסיתו, ואחר כך בארץ כולה, כי ייגאל נוטה למות בנכר. הוא חלה בסרטך הדם, מחלה שאין לה תרופה, וימיו היו ספורים. מכריו הצטערו בליבם על כל המחשבות שחשבו עליו אי-פעם, והעתונאים החלו אוספים בשקט רב את החומר הדרוש להסדר ראו. מגיין צצה חשמועה? רק כעבור שנה נודע בחוג מצומצם כיצד הוכן התבשיל-בהיותו זקוק לכסף, ניגש ייגאל מוסינזון לעורך הדור, עתון-הערב של מסא"י, וגילה לו בקול רחיצון, בסדר מוחלט בהחלט, כי חלה במחלה הנוראה. רק רופאים אמריקאים יכלו להאריך את חייו בכמה חודשים עלובים נוספים. הוא ביקש שיתנו לו כסף, כמעשה-חסד אחרון.

העורך, אדם טוב-לב וזמיר, לא יכול היה לסרב. הוא גייס סכום גדול (לפי גירסה אחת: אלפים לירות) ונתן אותו לסופר כמפרעה על-חשבון הרשימות שיכתוב, אם ירצה השם, ואמנם רצה השם: בעוד שחזרו עצמו שבק חיים לכל חי, נשאר ייגאל מוסינזון שלם ובריא. מעולם לא החזיר את הכסף לבעליו.

בערבות ניו-יורק

"הענין הוא, פתח יואב אשל (שליחו האישי של חרמסכיל), שיש לנו קשיים מסויימים בנחל ניו-יורק. לפעמים אנו מצליחים לרכוש כמויות נשק שבביל צה"ל... בזמן האחרון נהרגו שניים מאנשינו, אמריקאים ברכבות תונט... ובכן, הועלתה ההצעה שירוו זהבי יסע לניו-יורק... ובכן, החי תשובתך?"

"א'ו כל תשובה, השיב ירון, אני עומד לשרות מדינת ישראל... (חסמבה בקרבות-רחוב בעזה, מאת ייגאל מוסינזון, עמודים 171-177).

מן קצר אחרי השמועות המעציבות על מותו הקרוב של מוסינזון, הגיעו לארץ שמועות מעודדות יותר. בעתונות התפרסמו ידיעות משמחנות שמוסינזון זכה לתקלה

עצומת באמריקה. נתקבל חרושם שמפיקו ברוחיו והליבוד הניחו כל עבודה אחרת, ועמדו בחור כדי לרכוש את הזכויות על מחזות מוסינזון, ובעיקר על בערבות חנגב וקובלן. כאשר חזר מוסינזון עצמו לארץ, כעבור למעלה משנה, לביקור חטוף, אישר ידיעות מסחררות אלה. דורי שארי, המפיק ההוליבודי המהולל של מג'י, שילם לו אלפיים דולאר, ותירגם על חשבוננו את מחזותיו של ייגאל. עבודת ההפקה היתה צריכה להתחיל בכל רגע.

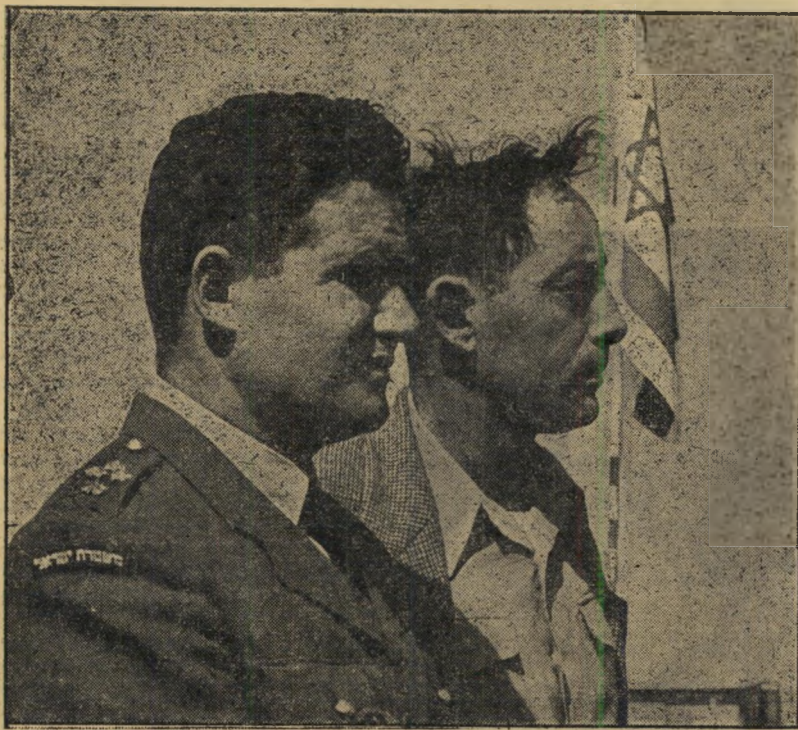
המציאות האפורת-הכשק שוב היתה קצת שונה. היא היתה רחוקה מאד מאורות-הניאון הנוצצים של ברוודוויי. באחת הפגישות בחוגי הבהימה היהודית בניו-יורק, פגש מוסינזון את משה כהן, אז עורך עתון יהודי באמריקה, כיום העורך הספרותי של ג'ורטלס פוסט בירושלים. מוסינזון ביקש מכהן, צעיר משכיל ונעים-הליכות, בעל רקע דתי, לתרגם לו את המחזה קמביזס, תמר אשת ער ותמצית של דרך גבר. כתשלום הבטיח לו ייגאל 8000 דולאר, נוסף על התחזוים הרגילים כאשר יוצגו או יוסרטו היצירות.

כהן התרשם מן הגבר הגבוה, שנראה לו כטיפוס נהדר של צבר גברי, לוחם וישר. הוא ידע כי ישראלי אחר, עודד בורלא, בנו של הסופר החיטאי, כבר תירגם את קובלן (תוך עיבוד תופשי, בו הפך קובלן המארוקאי לסורטוריקאי ניו-יורקי בשם ריקו). היתה זה מן המפורסמות בניו-יורק כי בן הכס, הסופר המפורסם, עומד להציג בעצמו את "ריקו". מוסינזון שילם לכהן 100 דולאר בו במקום, והאיש החל בעבודה בהתלהבות רבה שכר כתבנית, שילם לה 125 דולאר מכיסו. במועד הקבוע מסר את היצירות לייגאל. אולם לסופר לא היה כסף, הוא קיחה לקבל סכומים גדולים מבן הכס ומדורי שארי.

משה כהן התמים לא ידע, כמובן, כי כל הסיפורים על הכס ושאריו לא היו ולא נבראו. אך לפתע החל מוסינזון לצחוק מכל הענין, התייחס אל החוב כאל בדיחה מוצלחת שעבר זמנה, אולם כהן לא הבין את הבדיחה. הוא פנה לעורך-הדיון גייקוב גולדנקה, הורה לו להגיש תביעה משפטית. הפרקליט, יהודי ציוני, ביקש למנוע משפט מביש, שיגרום לפרסומת רעה נגד ישראל. הוא הזמין את ייגאל אליו, דיבר אל לבו, הוציא ממנו את התשלום בלירות ישראליות, בצייק משוך על בגד קופת-עם בתלאי-כב. כהן, שעמד לעלות לארץ, הסכים לכך.

כזה לא נסתיימו היחסים. כעבור זמן צילצל ייגאל שוב לכהן, ביקשו לקשרו עם הוצאת-הספרים הגדולה, סיימון את שוסטר. ואמנם, הודות לשידולו של כהן קיבלה חברת זו את הקטעים המתורגמים של דרך גבר, מסרה אותם לעיון לידי אחד מעורכיה. סיכום העורך: "הספר הוא קישט גמור... יש בו מין ואלומות בלי סוף. באמריקה אין מחסור בסופרים הכותבים כך". אולם מסתבר כי מוסינזון לא זועזע מביקורת קטלנית זו.

רושם לא פחות גרוע מכתיבהידי עשה מוסינזון עצמו. התנהגותו הרגילה של ייגאל,

משרת מזה שנים. מימין נראה מוסינזון בין רננה ודויד בן-גוריון, בתום הצגת-החברות של זרזק אלתו לכלבים. מוסינזון סיפר כי פגש את ביג'י במקרה והזמינו להצגת החסות. אולם למעשה הזמין ביג'י עצמו את כל שרי המטעלה, כמעט בצורה של פקודה מפורשת.

שחבריו בישראל חדלו זה מכבר לשים לב אליה, עוררה בחוגים המשכילים של המו"לים בניו-יורק תדהמה רבה. היה קשה להם להתרגל למוסינזון, שהוציא מכיסו צרור של קטעי-עתונות ישראלים על עצמו, והקריא באוזני בני-שיחיו דברים על "הסופר הגדול ייגאל מוסינזון" — "מוסינזון הוא יוצר דגול, וכיוצא-באלה. אמר אחד ממנהלי סיימון את שוסטר, יהודי בשם קפלן, אחרי מבחן כזה: "לאיש הזה, ייגאל מוסינזון, אין לו שום צניעות מזויפת."

שמעו של מוסינזון נסוף בחוגים המתאימים. כשפנה משה כהן, למען ייגאל, לסוכנות האמנותית העצומה מס"א, שגם בראשה עומד יהודי, השיב אחר המנהלים, הארולד מאטסון, קצרות: "איננו מעוניינים בגינטלמן הזה. כבר שמענו עליו". מי שלא שמע עליו, לרוע המזל, היה משה צבי סראנק, לשעבר מנהל יחסי-הציבור של אבא חושי. אחרי שתור לאמריקה תירגם פראנק את מחזהו של ייגאל, אדם ללא שם. גם הוא חיכה לשכר התירגום.

כל אותה שעה המתה הארץ מידיעות מוסמכות על הצלחותיו האדירות של מוסינזון באמריקה. כשחזר לביקור, סיפר לכל ידידיו בסוד כמוס, כי זכה לחלומו של כל גבר: לידירות אינטימית עם הגב' מארילין מונרו. הוא פגש אותה, לדבריו, בפתח הסטודיו לשחקנים של לי שטראסברג, העמיד פנים שאינו מכיר אותה, והזמין אותה לסעודה. השחקנית המהוללת כל כך התלהבה מן הישראלי הגברי עד שלא יכלה לעמוד בפני קסמיו. הסיפור פורסם בעתונים, הוכיח סופית כי ייגאל מוסינזון, כובש הוליבורד וברודווי, השתלט על אמריקה בסערה.

דרך גבר בעלמה

"הוא לא הזכיר את שמה של תמר, סגנית חסמבה. אך בלבו היה רך בה רבות וארוכות. רק ילדים יהודעים אהבה מהי, יבינו זאת..." (חסמבה בקרבות-רחוב בעזה, מאת ייגאל מוסינזון, עמוד 20).

מוסינזון לא כבש את מארילין מונרו, הרי קסף פרי אחר. הוא סחט אותו בלימון זרזק אתה הצידה.

גידי שפאל היתה צעירה בת 26, יפה, תמידה משכילה ואמידה. הוריה באו לאמריקה